

Для безперешкодної реалізації зазначених повноважень та отримання ефективних наслідків від них необхідно розглядати на законодавчому рівні та серед наукової спільноти питання про взаємодію органів військового управління у сфері інформаційної безпеки та підіймати питання про притягнення до відповідальності у разі вчинення дій, що спрямовані на посягання на інформаційну безпеку у лавах Збройних Сил України. Адже Генеральний штаб Збройних Сил України, здійснюючи повноваження, що спрямовані на забезпечення інформаційної безпеки, сприяє забезпеченню інформаційного суверенітету України, вдосконаленню державного регулювання розвитку інформаційної сфери, наповненню внутрішнього та світового інформаційного простору достовірною інформацією про Україну, вжиттю комплексних заходів щодо захисту національного інформаційного простору та протидії монополізації інформаційної сфери України.

Одержано 12.10.2017

УДК 340.12(094)

Анастасія Муслімівна МЕРНИК,

доцент кафедри загальноправових

дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОХОРОНИ ОСНОВНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Важливою ланкою в забезпеченні основних прав людини є механізм правової охорони основних прав. Сам термін «охорона прав» широко використовується в загальній теорії права, конституційному праві та галузевих юридичних науках. Проте, в більшості досліджень він не визначається. Ця обставина значною мірою заважає більш глибоко дослідити правові явища, що відображають правоохоронні відносини, призводить до змішання таких понять, як «охорона», «захист», «забезпечення прав», «реалізація прав», «гарантія прав і свобод», що в підсумку знижує ефективність, наукову і практичну значимість досліджень.

Крім того, серед вчених, які все-таки дають визначення охорони основних прав людини, немає єдності. Зазначені обставини вимагають того, щоб поняття «охорона основних прав» набуло

наукової обґрунтованості і зайняло відповідне місце в системі категорій права.

Існує, як мінімум, чотири підходи до визначення цього терміна. Один з цих підходів заснований на твердженні про те, що поняття «охорона прав людини» тотожний терміну «захист прав людини», що обидва ці терміни є синонімами, та можуть замінювати один одного. Так, діяльність, спрямована на усунення перешкод в здійсненні прав і обов'язків, на боротьбу з невиконанням обов'язків і зловживанням правом, становить зміст охорони (захисту) прав.

Ототожнення «охорони» та «захисту» обґрунтовується авторами тим, що:

- заходи захисту і заходи охорони не зустрічаються в чистому вигляді, так як заходи захисту певною мірою виконують функції охорони;

- слова «охорона» і «захист» етимологічно близькі, а явища рівнозначні.

Визнати ці доводи переконливими не представляється можливим, оскільки «близькість» понять і явищ зовсім не виключає їх змістовну і цільову індивідуальність.

Інший підхід до визначення поняття охорони прав людини зводиться до того, що воно включає в себе досить широкий спектр правових явищ. За своєю структурою охорона диференціюється на три наступні ланки: регулятивна, забезпечувальна і захисна.

Таке розуміння цього явища скоріше потрібно вважати здійсненням права, ніж «охороною прав людини».

Третій підхід до визначення охорони прав зводиться до того, що охорона прав – це перш за все державний примус, який включає в себе наступні елементи: інститут відповідальності, інститут захисту, інститут попередження, інститут процесуального забезпечення.

Схожий підхід до зазначеної проблематики до правоохоронних засобів включає: заходи попереджувального впливу, заходи припинення правопорушень, заходи захисту суб'єктивних прав і забезпечення юридичних обов'язків, заходи юридичної відповідальності.

Проте, в цьому випадку безпідставно обмежили механізм охорони прав тільки примусом, виключивши з нього багато дієвих непримусових правових засобів охорони прав. Слід наголосити, що завдання охорони прав людини неможливо вирішувати виключно заходами державного примусу; вдосконалення охорони права вимагає постійного соціального контролю, зміцнення дисципліни,

виховно-правової роботи, застосування не тільки ретроспективної, а й позитивної відповідальності.

Четвертий підхід полягає в тому, що ряд дослідників в поняття «охорона прав людини» включають як власне охорону прав (недопущення посягань на основне право людини) так і захист прав (активне відновлення порушеного (оскарженого) права), співвідносячи «охорону прав» і «захист прав» як ціле і частину.

Так, охорона прав полягає не тільки у відновленні порушеного права, а й у створенні таких умов, при яких суб'єктивні права громадян безперешкодно б реалізовувались.

Наведені вище точки зору про охорону основних прав як на досить широке правове явище ґрунтуються, як видається, на існуючих нині в теорії права функціях, однією з яких є правоохоронна функція. В теорії права переважає думка про те, що функція права – це напрям правового впливу на суспільні відносини за допомогою вирішення однорідних завдань, об'єднаних єдиною метою.

З наведеної дефініції видно, що стрижнем функції є мета. В зв'язку з цим можна зробити висновок, що правоохоронна функція як правове наукове явище також формується навколо мети, яка визначається як запобігання правопорушень та інших соціальних відхилень. Причому, під запобіганням правопорушень необхідно розуміти сукупність таких правових явищ як: з одного боку – превенції і припинення правопорушень, а з іншого – захист прав (відновлення прав і юридичної відповідальності).

Однак, в такому вигляді мета, покладена в основу функції права, що отримала назву правоохоронна, представляється дуже широкою. Вона включає в себе, по суті, дві рівновеликі цілі. Якщо мета охорони прав людини полягає в попередженні та профілактиці порушень прав людини, в усуненні перешкод (які не є правопорушеннями), що заважають їх здійсненню, то мета захисту основних прав полягає в тому, щоб відновити вже порушене право, якщо це об'єктивно можливо. Таким чином, відмітною ознакою охорони прав і захисту прав є ступінь їх зв'язку з порушенням прав. Охорона діє тоді, коли немає порушення права, а захист повинен наступати тоді, коли є правопорушення.

Одержано 12.10.2017

